

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.2.3.2024

Pan Sławomir Dudzis
Burmistrz Rzepina

Urząd Miejski w Rzepinie
Plac Ratuszowy 1, 69-110 Rzepin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/093 – Zapobieganie bezdomności zwierząt

Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Rzepinie, Plac Ratuszowy 1, 69-110 Rzepin (dalej: <i>Urząd</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sławomir Dudzis, Burmistrz Rzepina od 19 listopada 2018 r. (dalej: <i>Burmistrz</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. 2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności zwierząt.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, do 15 maja 2024 r., z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	Anna Tronowicz, główna specjalistka kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/17/2024 z 5 lutego 2024 r.

(akta kontroli str. 1-6)

Ocena ogólna kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina planowała i realizowała działania zmierzające do zapobiegania bezdomności zwierząt i zapewnienia im opieki. W obowiązujących terminach uchwalono w gminie Rzepin (dalej: *gmina*) Programy opieki nad zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt (dalej: *Program/y*), które zawierały wszystkie elementy wymagane przepisami prawa. Poza jednym przypadkiem, były one w obowiązujących terminach konsultowane z właściwymi podmiotami. Liczba bezdomnych zwierząt w gminie, od kilku lat, mimo zwiększającego się poziomu finansowania pozostawała na zbliżonym poziomie, dlatego adekwatnie zaplanowano w Programach i realizowano plany sterylizacji/kastracji, które obejmowały nie tylko koty wolno żyjące ale również zwierzęta posiadające właścicieli oraz plany znakowania zwierząt znajdujących się w schronisku.

Zorganizowana w gminie opieka nad bezdomnymi zwierzętami, gwarantowała wyłapanym na terenie gminy zwierzętom, miejsce w schronisku prowadzonym przez podmiot, który posiadał właściwe zezwolenie. Dokumentacja prowadzona w Urzędzie, dotycząca bezdomnych zwierząt znajdujących się w schronisku pozwalała ustalić ich liczbę oraz daty np. przyjęcia i opuszczenia schroniska.

Nieprawidłowym działaniem, które mogło wpłynąć na właściwą opiekę nad zwierzętami bezdomnymi było: powierzenie przez gminę zadania wyłapywania zwierząt podmiotom, które nie posiadały właściwego zezwolenia na taką działalność

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

(jeden z nich uzyskał takie zezwolenie w trakcie kontroli NIK); zawarcie z jednym z podmiotów umów na wylapywanie, których zakres przedmiotowy nie regulował wszystkich wymaganych elementów; niezaktualizowanie pięciu Programów (za lata 2019-2023) w zakresie wysokości środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz jednego z Programów (za 2019 r.) w zakresie danych podmiotu prowadzącego schronisko oraz zawarcie niepełnej informacji w Programach poprzez niewskazanie wszystkich podmiotów, które zajmowały się wylapywaniem zwierząt na terenie gminy; brak działań edukacyjnych obejmujących m.in. odpowiedzialną opiekę nad zwierzętami, propagowanie sterylizacji/kastracji zwierząt i ich znakowania, która obok sterylizacji i kastracji oraz znakowania uznawana jest za najskuteczniejszą metodę zapobiegania bezdomności zwierząt; brak monitorowania miejsca bytowania kotów wolno żyjących oraz nieustanowienie mierników realizacji zadań ujętych w Programach. Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości nie miały bezpośredniego wpływu na sprawowaną opiekę nad zwierzętami, dotyczyły bowiem udzielenia zamówienia bez zastosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych² (dalej: *Pzp*), poniesienia wydatków w wysokości przewyższającej wcześniej zaciągnięte zobowiązania oraz sprawowania niewystarczającego nadzoru nad realizacją planu kastracji/sterylizacji oraz innych usług weterynaryjnych.

Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Opis stanu faktycznego

1.1 Gmina wykonywała samodzielnie zadania dotyczące opieki nad bezdomnymi zwierzętami. Nie tworzyła i nie przystępowała do związków gmin, ani też nie wykonywała tych zadań na rzecz innych gmin. Według Burmistrza nie zaistniała potrzeba współdziałania w tym zakresie z innymi gminami.

(akta kontroli str. 209-210, 212-213, 226)

W strukturze organizacyjnej Urzędu zadania z zakresu ochrony zwierząt przypisano Referatowi gospodarki komunalnej, ochrony środowiska i inwestycji (dalej: *referat*).

(akta kontroli str. 7-17)

Na realizację zadań związanych z opieką nad zwierzętami gmina wydatkowała w latach 2019-2024 (I kwartał) łącznie 509,82 tys. zł, w tym kolejnych latach odpowiednio: 78,3 tys. zł, 74,7 tys. zł, 82,5 tys. zł, 102,9 tys. zł, 144,7 tys. zł, 26,7 tys. zł.

Tym samym roczne wydatki wykonane w tym okresie wzrosły z kwoty 78,3 tys. zł do 144,7 tys. zł (w 2023 r. były wyższe o 84,8% w porównaniu do 2019 r.). Dominującą część stanowiły wydatki związane ze sfinansowaniem pobytu zwierząt w schroniskach, wyniosły one łącznie: 417,9 tys. zł³ (z 66,08 tys. zł do 119,82 tys. zł), wzrost o 81,97%, szczególnie widoczny w latach 2022-2023. Według Burmistrza: *Zwiększenie finansowania wynikało ze zwiększających się kosztów utrzymania bezdomnych zwierząt w schroniskach, które to koszty niestety nie mają wpływu na zmniejszenie populacji bezdomnych zwierząt w gminie. (...)*

(akta kontroli str. 33, 197-204)

² Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, zm.

³ Odpowiednio: 66,08 tys. zł, 61,16 tys. zł, 65,07 tys. zł, 83,78 tys. zł, 119,82 tys. zł, 22,0 tys. zł

1.2 Liczba bezdomnych zwierząt z terenu Gminy przebywających w schronisku na koniec okresów objętych kontrolą (od 2019 do I kwartału 2024 r.) wynosiła odpowiednio: 7, 11, 13, 15, 15, 15. Wszystkie zwierzęta odłowione (odpowiednio: 7⁴, 11⁵, 9⁶, 11⁷, 7⁸, jedno zwierzę⁹) zostały przewiezione do schroniska.

(akta kontroli str. 34)

Burmistrz wskazując przyczyny niezmnieszenia się liczby zwierząt bezdomnych, przy rosnących wydatkach na opiekę nad zwierzętami bezdomnymi wyjaśnił: (...) *Dla zmniejszenia bezdomności planuje się zwiększenie edukacji w sprawie utrzymania zwierząt i odpowiedzialności właścicieli oraz rozważa się uruchomienie dopłaty do znakowania zwierząt właścicielskich. Jednocześnie (...) tutaj Urząd nie ma wpływu na ograniczenie zwierząt podzucanych spoza obrębu Gminy Rzepin.*

(akta kontroli str. 197-204)

Analizy dotyczące bezdomności zwierząt nie miały sformalizowanego charakteru i polegały, według Burmistrza, na ocenie minionego roku budżetowego, w zakresie poniesionych wydatków na opiekę nad bezdomnymi zwierzętami i zapobieganie bezdomności zwierząt, opiekę weterynaryjną, liczby zwierząt poddanych kastracji/sterylizacji, na profilaktykę zdrowotną, zakup karmy dla kotów wolno żyjących.

W raportach o stanie gminy za lata 2019-2022 oprócz informacji o realizacji, w roku raportowanym Programu, nie zawarto żadnych danych np. ilościowych i finansowych dotyczących zrealizowanych Programów (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*)

(akta kontroli str. 18-21, 208, 211, 225, 267-278)

1.3. W każdym roku objętym kontrolą, w obowiązującym terminie określonym w art. 11a ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. ustawy o ochronie zwierząt¹⁰ (dalej: *uoz*), uchwalono Program¹¹.

(akta kontroli str. 104-127)

Poza jednym przypadkiem (w roku 2022 r.), projekty Programów w obowiązującym terminie przekazywano do zaopiniowania podmiotom wymienionym w art. 11a ust. 7 *uoz* (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 67-84, 86)

Podmioty te albo opiniowały program pozytywnie albo akceptowały go zgodnie z art. 11a ust. 8 *uoz* „milcząco”. W 2019 r. organizacja społeczna zajmująca się zwierzętami obok pozytywnej opinii złożyła uwagę dotyczącą zwiększenia finansowania dokarmiania kotów wolno żyjących. Wydatki na to zadanie zaplanowano w wysokości 250 zł. Według Burmistrza: *Dokarmianie prowadzone jest systematycznie, a na żądanie wolontariuszy (mieszkańców) wydawany jest pokarm w okresach określonych w programie. Jednocześnie informuje się, że małe wykorzystanie związane jest z małą ilością wolontariuszy chcących się zająć dokarmianiem, a zakres*

⁴ Siedem psów.

⁵ Jedenaście psów.

⁶ Jeden kot, osiem psów.

⁷ Dziesięć psów, jeden kot.

⁸ Siedem psów.

⁹ Kot.

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 1580, ze zm.

¹¹ Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2019 r. poz. 1009; Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2020 r. poz. 728; Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2021 r. poz. 582; Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2022 r. poz. 934; Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2023 r. poz. 706, Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2024 r. poz. 1150.

funduszy które przeznacza gmina jest wystarczający co spowodowało nie uwzględnienie uwagi TOZ.

(akta kontroli str. 67-85, 245-248)

1.3.2 W Programach zaplanowano realizację wszystkich zadań określonych w art. 11a ust. 2 uoz, w tym.:

- zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt¹²;
- wylapywanie bezdomnych zwierząt – ustalono, że na terenie gminy wylapywanie zwierząt będzie miało charakter stały; ww. zadanie powierzono ww. schroniskom;
- obowiązkową sterylizację/kastrację oraz znakowanie zwierząt w schroniskach;
- poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt, tj. przez schroniska dla zwierząt, a także gminę poprzez promocję adopcji zwierząt ze schroniska;
- usypianie ślepych miotów – świadczącym usługi były podmioty prowadzące schroniska oraz zakład leczniczy dla zwierząt;
- opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie – realizowane we współpracy ze społecznymi opiekunami poprzez m.in. wydawanie im karmy;
- zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom gospodarskim - wskazano adres gospodarstwa rolnego realizującego to zadanie;
- zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt na terenie gminy Rzepin - wskazano adres gabinetu weterynaryjnego w Rzepinie oraz podmiotu prowadzącego schronisko.

(akta kontroli str. 67-84)

We wszystkich Programach, w latach objętych kontrolą, jako podmiot właściwy do wylapywania zwierząt, wymieniano wyłącznie podmiot zapewniający bezdomnym zwierzętom z gminy miejsce w schronisku (dalej: *podmiot prowadzący schronisko*), mimo że czynności te na terenie gminy wykonywał również podmiot świadczący usługi weterynaryjne - Przychodnia dla zwierząt s.c. – dalej: *Przychodnia dla zwierząt* (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 104-127)

Mimo zmiany, w trakcie 2019 r., podmiotu prowadzącego schronisko, Program na 2019 r. nie został w tym zakresie zaktualizowany (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 67-69, 148-152)

W Programach zawarto również:

- plan znakowania zwierząt bezdomnych realizowany przez schronisko oraz zwierząt właścicielskich (w 2019 r.) oraz plan sterylizacji/kastracji zwierząt właścicielskich mieszkańców gminy z 50% dofinansowaniem do kosztów zabiegu oraz kotów wolno żyjących (100% finansowania)¹³;
- prowadzenie działań edukacyjnych przez gminę wspólnie z organizacjami pozarządowymi, które dotyczyć miały m.in. odpowiedzialnej i prawidłowej opieki nad zwierzętami, ich humanitarnego traktowania, propagowania sterylizacji i kastracji oraz znakowania zwierząt, a także adopcji zwierząt bezdomnych, w postaci m.in. konkursów, plakatów, ulotek;

¹² W 2019 r. prowadzonym Zenona J. w Międzyrzeczu. W pozostałych latach w Młodolinie prowadzonym przez Madolin (...) spółka z o.o. Od 4 maja 2023 r. Schronisko M. spółka z o.o.

¹³ Program na lata: 2021, 2022, 2023, 2024.

- dane podmiotów zapewniających całodobową opiekę weterynaryjną w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

(akta kontroli str. 67-84, 104-127)

1.3.3 Każdy Program zawierał wysokość środków przeznaczonych na realizację Programu i źródło finansowania, z podziałem na grupy wydatków według realizatorów programu, tj. usługi weterynaryjne, zapewnienie miejsca i opieki w schronisku, opieka nad kotami wolno żyjącymi i ich dokarmianie¹⁴.

(akta kontroli str. 67-68, 104-127)

Zaplanowane środki na realizację Programów uchwalonych w latach 2019-2024, wyniosły łącznie 530 tys. zł odpowiednio: 25 tys. zł, 65 tys. zł, 65 tys. zł, 70 tys. zł, 110 tys. zł, 195 tys. zł, w tym na:

- zapewnienie miejsca i opieki w schronisku: 8,3 tys. zł, po 50 tys. zł rocznie (2020 i 2021 r.), 52 tys. zł, 92 tys. zł, 160 tys. zł;
- usługi weterynaryjne, w tym zapewnienie całodobowej opieki w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt (usunięcie padłych zwierząt i leczenie rannych zwierząt, które ucierpiały w wyniku takich zdarzeń), usypianie ślepych miotów, a także odławianie bezdomnych zwierząt oraz sterylizacja i kastracja zwierząt z terenu gminy Rzepin posiadających właścicieli: 16,6 tys. zł, po 14 tys. zł (2020 i 2021 r.), po 15 tys. zł (2022 i 2023 r.), 32 tys. zł;
- opiekę nad kotami wolno żyjącymi i ich dokarmianie: 250 zł, po 1,0 tys. zł rocznie (2020 i 2021 r.), po 3 tys. zł rocznie (na 2022 - 2024).

(akta kontroli str. 67-84, 103)

Wykonanie wydatków na realizację Programów wyniosło, w poszczególnych latach (bez 2024 r.) odpowiednio: 78,3 tys. zł (313,1% kwoty zaplanowanej), 74,7 tys. zł (114,9%), 82,5 tys. zł (126,9%), 102,9 tys. zł (147,1%), 144,7 tys. zł (131,6%). W trakcie roku Programy nie były zmieniane, gdy zaplanowane środki finansowe na ich realizację były niewystarczające (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 33, 67-84)

W żadnym z badanych Programów (ani w innych dokumentach w Urzędzie) nie określono mierników realizacji celów (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*)

(akta kontroli str. 67-84)

1.4 W zakresie opieki nad kotami wolno żyjącymi założono w Programach, że gmina będzie ją realizować m.in. we współpracy ze społecznymi opiekunami kotów oraz organizacjami społecznymi działającymi na terenie gminy, których statutowym celem jest opieka nad zwierzętami. Obejmować ona miała ustalanie miejsca bytowania kotów, wydawaniu karmy społecznym opiekunom kotów wolno żyjących, zwłaszcza w okresie, kiedy panują niskie temperatury na dworze, podejmowanie koniecznych interwencji w sprawie kotów wolno żyjących. W Programach założono finansowanie sterylizacji/kastracji kotów bezdomnych, w miarę posiadanych środków finansowych¹⁵, przez przychodnię lub lekarza weterynarii z którym zawarła stosowną umowę. Badanie przeprowadzone w ramach czynności kontrolnych opisane w punkcie 2.6 *wystąpienia pokontrolnego* wykazało, że finansowanie sterylizacji/kastracji dotyczyło kotów wolno żyjących.

(akta kontroli str. 104-127)

¹⁵ Programach na lata: 2021, 2022, 2023, 2024.

1.5 W gminie, zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁶ (dalej: *uoucp*), określono w drodze uchwały, wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia, w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt¹⁷. Zgodnie z ww. regulacją przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami powinien m.in. posiadać: zarejestrowaną działalność gospodarczą w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami; specjalistyczne urządzenia do wylapywania zwierząt, które nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia i życia zwierząt, ani nie zdają im cierpienia; dysponować środkiem transportu przystosowanym do przewozu zwierząt.

(akta kontroli str. 100-102)

W okresie objętym kontrolą¹⁸ nie wydano i nie obowiązywało zezwolenie w żadnym z ww. zakresów¹⁹. W trakcie kontroli NIK²⁰, podmiot prowadzący schronisko złożył wniosek o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami. W dniu 4 kwietnia 2024 r. Burmistrz udzielił go we wnioskowanym zakresie²¹.

(akta kontroli str. 88, 163-164)

1.6 W okresie objętym kontrolą, wylapywaniem zwierząt w gminie zajmowały się podmioty prowadzące schronisko²² oraz Przychodnia dla zwierząt. Z podmiotami tymi w okresie objętym kontrolą, gmina zawarła łącznie dziesięć umów, które dotyczyły wylapywania zwierząt²³. Badanie dziewięciu z nich²⁴ wykazało m.in., że:

- żaden z podmiotów nie posiadał zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami wydanego na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Rzepinie z dnia 27 czerwca 2014 r., co stanowiło naruszenie art. 7 ust. 1 pkt 3 *uoucp* – więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*. W ramach czynności kontrolnych ustalono, że do wylapywania i transportu zwierząt w Przychodni wykorzystywano m.in.: siatkę dura flex HD do łapania zwierząt z uchwytem tomahawk, MDC Cat Grabber Warimex Trade chwytak na koty, przeciwwuduszeniowy chwytak dla psów, żywołapki, zdalny aplikator środków znieczulających, nosze, koce, klatki kenelowe, klatka transporter aluminium, kontener mobilny XXL; mercedesa GLK SUV z lekką przyczepką branderup. W wyniku czynności kontrolnych przeprowadzonych w schronisku dla zwierząt nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu zwierząt oraz urządzeń i środków wykorzystywanych do wylapywania zwierząt;
- sześć umów (wszystkie z Przychodnią dla zwierząt²⁵) nie zawierało postanowień dotyczących: urządzeń i środków, przy pomocy których zwierzęta będą wylapywane, środków do przewozu zwierząt, miejsca przetrzymywania

¹⁶ Dz.U. z 2023 r. poz. 1469, ze zm.

¹⁷ Uchwała nr XLIII/362/2014 Rady Miejskiej w Rzepinie w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie na terenie Gminy Rzepin działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części (Dz.Ur. Woj.Lubus. z 2014 r. poz. 1317).

¹⁸ Do 31 marca 2024 r.

¹⁹ Brak wniosków o wydanie zezwolenia.

²⁰ Wniosek z 14 marca 2024 r.

²¹ Decyzja z 4 kwietnia 2024 r., nr RGKŚI6140.41.2024.JS.

²² Od końca kwietnia 2019 r. Zenon J. Od 1 maja 2019 r. Madolin Group spółka z o.o. Od 4 maja 2023 r. Schronisko M. spółka z o.o.

²³ Łącznie cztery z podmiotami prowadzącymi schronisko oraz sześć z Przychodnią dla zwierząt.

²⁴ Analizą objęto wszystkie umowy (trzy) zawarte z podmiotem prowadzącym schronisko dla zwierząt w Młodolinie oraz sześć umów z Przychodnią dla zwierząt.

²⁵ Prowadzona przez lekarzy weterynarii.

wyłapanych zwierząt przed przewiezieniem ich do schroniska, co było niezgodne z § 5 ust. 2 pkt 1, 2, 3 rozporządzenia z dnia 26 sierpnia 1998 r. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt²⁶ (dalej: *rozporządzenie w sprawie wyłapywania bezdomnych zwierząt*) - więcej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*;

- wszystkie umowy zawierały regulacje dotyczące zapewnienia w razie potrzeby pomocy lekarsko-weterynaryjnej, zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wyłapywania bezdomnych zwierząt;
- w trzech umowach (wszystkie z podmiotem prowadzącym schronisko) określono czas reakcji: przeprowadzenie wyłapania w terminie 24 h od zgłoszenia, albo odebranie zwierząt wcześniej pochwyconych i przetrzymywanych w pomieszczeniach w terminie 12 godzin od zgłoszenia. Żadna z umów zawartych z Przychodnią dla zwierząt nie zawierała zapisów dotyczących czasu reakcji wykonawcy umowy na zgłoszenie o wyłapanie zwierząt (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*);
- w żadnej z umów nie zawarto regulacji dotyczących wymagań wobec osób wykonujących czynności wyłapywania. Wyjaśniając przyczyny ich braku, Burmistrz wyjaśnił: *Nie wprowadzono przedmiotowych zapisów ze względu na brak regulacji prawnych odnoszących się do przedmiotowych wymogów (uwarunkowań), a przede wszystkim za jakie przestępstwa; dodatkowo brak jest możliwości prawnych weryfikacji pracowników przez schronisko i co za tym idzie brak jest możliwości żądania danej informacji przez gminę*;
- w każdej z umów gmina, zabezpieczyła swoje interesy m.in. poprzez ustanowienie kary umownej²⁷;

(akta kontroli str. 45-46, 104-127, 128-167, 231-241, 295-303)

1.7 W okresie objętym kontrolą²⁸ w gminie obowiązywały cztery umowy na przebywanie zwierząt w schronisku. Jedna z umów zawarta 9 stycznia 2019 r. z początkiem roku 2019 r. (4 lutego 2019 r.) została wypowiedziana przez wykonawcę, z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia. Pozostałe trzy umowy, nr: 30/2019 z dnia 11 kwietnia 2019 r.; 38/2022 z dnia 28 czerwca 2022 r., nr 42/2023 z dnia 4 maja 2023 r., które objęto szczegółowym badaniem, zawarto z podmiotem prowadzącym schronisko dla zwierząt w Młodolinie. Ich analiza wykazała, m.in. że:

- regulowały one: kwestie kastracji/sterylizacji oraz znakowania zwierzęcia przebywającego w schronisku²⁹; sposób ustalenia wynagrodzenia³⁰; zakres opieki weterynaryjnej³¹;
- zobowiązywały wykonawcę do: poszukiwania właściciela dla bezdomnego zwierzęcia; umowa z 2019 r. przewidywała premię za adopcję; prowadzenia dokumentacji dotyczącej losu zwierzęcia; przedkładania dokumentacji rozliczeniowej; prowadzenia dokumentacji dotyczącej losu zwierzęcia przez okres jego pobytu w schronisku;
- zapewniały gminie możliwość przeprowadzenia kontroli realizacji zadania na miejscu;

²⁶ Dz. U. Nr 116 poz. 753.

²⁷ M.in. za odmowę wykonania usługi wyłapania zwierzęcia;

²⁸ Okres: od 2019 r. do końca I kwartału 2024 r.

²⁹ Obowiązek przeprowadzenia kastracji/sterylizacji oraz znakowania zwierzęcia umieszczonego w schronisku.

³⁰ Umowa nr 30/2019 wyceniała poszczególne usługi. Pozostałe dwie umowy nr 38/2022 i 42/2023 obok wyceny poszczególnych usług określały maksymalne wynagrodzenie. Stawka dzienna za pobyt zwierzęcia w schronisku: umowa nr 30/2019 – 11,56 zł, umowa nr 38/2022 14 zł, umowa nr 42/2023 – 21,01 zł.

³¹ M.in. szczepienia profilaktyczne, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.

- zawarto je z podmiotem posiadającym zezwolenie właściwego podmiotu na prowadzenie schroniska.

Umowy nie zawierały postanowień dotyczących m.in.: obowiązku zwrotu zwierzęcia prawowitemu właścicielowi, jeśli wykaże, że zwierzę należy do niego. Burmistrz wyjaśnił: że brak regulacji dotyczących obowiązku zwrotu zwierzęcia właścicielowi nastąpił z powodu *braku występowania danych przypadków w minionym czasie, a co zostanie uwzględnione w przyszłych umowach na realizację przedmiotowego zadania.*

(akta kontroli str. 47-50, 97, 148-170, 202-203)

1.8. Zawarcie dwóch z trzech badanych umów na przebywanie zwierząt w schronisku (nr 38/2022³² i 42/2023³³) poprzedzone zostało postępowaniem przeprowadzonym zgodnie z obowiązującym w Urzędzie regulaminem udzielania zamówień publicznych o wartości 130 000 zł³⁴. W postępowaniach tych jedynym kryterium, którym kierowano się przy wyborze wykonawcy była cena. Zapytanie ofertowe skierowano do dwóch podmiotów (podmiotu prowadzącego: schronisko w Młodolinie i schronisko w Gorzowie Wlkp.), z czego tylko jeden (z którym zawarto umowę) złożył ofertę. Wskazując przyczyny określenia wyłącznie kryterium najniższej ceny jako wyboru wykonawcy, Burmistrz wyjaśnił: *Przy wyborze określono tylko i wyłącznie cenę jako najbardziej obrazowy czynnik wyboru, co jest zgodne z regulaminem udzielania zamówień publicznych o wartości do 130 000 złotych przyjętym w urzędzie.*

(akta kontroli str. 51-53, 171-194, 199, 203)

Zawarcie jednej z trzech umów na przebywanie zwierząt w schronisku: nr 30/2019 z dnia 11 kwietnia 2019 r., której wykonanie wyniosło 214,6 tys. zł³⁵ (brutto) nie zostało poprzedzone postępowaniem przeprowadzonym na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁶ (dalej: *Pzp*), co stanowiło naruszenie art. 7 ust. 3 *Pzp* (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 51-53, 165-170)

1.9 Opis zaplanowanych działań dotyczących:

- planu kastracji/sterylizacji i znakowania zwierząt, działań edukacyjnych, mierników realizacji celów opisano w punkcie 1.3 *wystąpienie pokontrolnego*;
- komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację zadań z zakresu ochrony zwierząt – w punkcie 1.1 *wystąpienia pokontrolnego*;
- wewnętrznych regulacji dotyczących udzielania zamówień publicznych, w tym podprogowych – w punkcie 1.7-1.8 *wystąpienia pokontrolnego*.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

³² Wykonanie umowy: 74,64 tys. zł.

³³ Wykonanie umowy według stanu na koniec lutego 2024 r.: 118,65 tys. zł.

³⁴ Zarządzenie Burmistrza nr RO.0050.51.2021, z dnia 20 lipca 2021 r. w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości do 130 000 złotych. W okresie objętym kontrolą, w Gminie obowiązywało zarządzenie Burmistrza Rzepina nr: ROO.0050.28.2014 z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości nie przekraczającej 30 000 euro; RO.0050.23.2021 z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości do 130 000 zł.

³⁵ Wartość netto umowy: 176,3 tys. zł.

³⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, zm.

1. Burmistrz przekazał do zaopiniowania Projekt Programu na 2022 r. podmiotom wymienionym w art. 11a ust. 7 uoz³⁷ w dniu 15 lutego 2022 r. tj. z czternastodniowym opóźnieniem.

(akta kontroli str. 76-77, 86)

Burmistrz wyjaśnił, że opóźnienie było wynikiem przeoczenia.

(akta kontroli str. 197, 201)

2. Postępowanie Burmistrza przy sporządzaniu projektów sześciu Programów (na lata 2019-2024) było nierzetelne. I tak:

a) wszystkie sześć projektów, a w następstwie obowiązujące Programy wskazywały wyłącznie podmiot prowadzący schronisko³⁸, jako właściwy do wyłapywania zwierząt, mimo, że w całym okresie objętym kontrolą, wyłapywaniem zwierząt zajmował się również inny podmiot - *Przychodnia dla zwierząt*;

b) Program na 2019 r. z dnia 28 marca 2019 r., mimo zmiany w trakcie 2019 r. podmiotu prowadzącego schronisko, nie został w tym zakresie zaktualizowany. Jako podmiot zapewniający bezdomnym zwierzętom miejsce w schronisku opiekę wskazano Zenona J., tymczasem od 1 maja 2019 r.³⁹ podmiotem tym stała się Madolin (...) sp. z o.o. w Młodolinie;

c) pomimo zwiększających się wydatków na zadania objęte Programami na lata 2020-2023 nie dokonywano aktualizacji Programów w zakresie środków finansowych przeznaczonych na ich realizację. W Programach:

- na 2019 r. ujęto 25 tys. zł, wydatki wykonane wyniosły 78,3 tys. zł
- na 2020 r. ujęto 65 tys. zł, wydatki wykonane stanowiły 74,7 tys. zł;
- na 2021 r. ujęto 65 tys. zł, wydatki wykonane wyniosły 82,5 tys. zł;
- na 2022 r. ujęto 70 tys. zł, wydatkowano łącznie 102,9 tys. zł;
- na 2023 r. ujęto 110 tys. zł, poniesiono wydatki 144,7 tys. zł.

Skutkiem tego Programy nie w pełni informowały mieszkańców gminy o istotnych elementach związanych z opieką nad bezdomnymi zwierzętami.

(akta kontroli str. 33, 67-84, 97, 104-127, 148-152, 165-170)

Wskazując przyczyny ww. zaniechań, Burmistrz wyjaśnił:

a) *Główną jednostką przewidzianą do odławiania bezdomnych zwierząt jest wskazane schronisko, a w sporadycznych przypadkach (pilnych) odłowu dokonywała również Przychodnia dla zwierząt.* Odnosząc się do wyjaśnień, NIK zwraca uwagę, że w jednym z badań przeprowadzonych w ramach czynności kontrolnych wykazano, spośród 19 przypadków w których zwierzę było wyłapane, w siedmiu przypadkach (36%) wyłapania dokonał przedstawiciel Przychodni dla zwierząt.

b) *brak takiej aktualizacji nastąpił w wyniku przeoczenia.*

c) *Plan budżetu i środki wskazane w programie uwzględniały środki jakie gmina mogła przeznaczyć na dzień uchwalenia programu z wykorzystaniem na jego realizację. W trakcie realizacji zadań w przypadku wzrostu kosztów zwiększano środki w pozycji budżetowej, które wynikały z oszczędności w innych pozycjach budżetowych. Jednocześnie informuje się, że w przypadku zadań związanych z realizacją programu brak jest możliwości dokonania dokładnego planowania ze względu na zakres, który nie ma charakteru stałego w danej jednostce czasu. Fakt niezaktualizowania*

³⁷ Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Słubicach, Towarzystwu Opieki nad Zwierzętami w Gorzowie Wlkp., dwóm kołom łowieckim.

³⁸ Zenona J., Madolin (...) sp. z o.o. w Młodolinie, Schronisko M. spółka z o.o.

³⁹ Zgodnie z zawartą umową nr 30/2019.

programu wynikał z braku możliwości określenia pełnej kwoty do określenia w programie co wiązało by się nieraz z comiesięczną aktualizacją programu, a informacje które by były aktualizowane nie wpływały by i tak na poziom realizacji samego programu. Dodatkowo informuje się, że kwoty wykazane w programie są przewidywanymi kwotami na realizację programu jakie mogła przeznaczyć Gmina na etapie uchwalania budżetów.

(akta kontroli str. 55-56, 197, 201, 245, 247)

3. W okresie objętym kontrolą, gmina zlecała wyłapywanie zwierząt łącznie czterem podmiotom⁴⁰, z czego żaden z nich nie posiadał zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami wydanego na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Rzepinie z dnia 27 czerwca 2014 r., co stanowiło naruszenie art. 7 ust. 1 pkt 3 uoucp.

(akta kontroli str. 67-84, 88, 128-147, 153-169)

Burmistrz wyjaśnił: (...) przeoczono uwzględnienie dodatkowych dokumentów i uwzględniono jedynie podstawowe zezwolenia na prowadzenie schroniska i transportu zwierząt (w przypadku schroniska), a w przypadku lecznicy nie żądano przedmiotowych dokumentów uznając, że dane zezwolenia posiada lecznica dla zwierząt, a brak posiadanych zezwoleń wynikał w trakcie kontroli, gdzie mając aktualną wiedzę, nie byłoby uwzględniana realizacja zadań dotycząca odławiania zwierząt, co zostanie wprowadzone stosownym aneksem do umowy na 2024 rok.

(akta kontroli str. 198, 202)

4. Działanie Burmistrza związane z ochroną przed bezdomnymi zwierzętami i ich ochrona było niewystarczające. Wszystkie sześć umów zawartych z Przychodnią dla zwierząt⁴¹, które dotyczyły m.in. odławiania zwierząt:

a) nie spełniały wymogów prawa, nie regulowały bowiem wszystkich wymaganych § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wyłapywania bezdomnych zwierząt elementów. W umowach nie wskazano: urządzeń i środków przy pomocy których zwierzęta będą wyłapywane (§ 5 ust. 2 pkt 1), środków do przewozu zwierząt (§ 5 ust. 2 pkt 2), miejsca przetrzymywania wyłapanych zwierząt przed przewiezieniem ich do schroniska (§ 5 ust. 2 pkt 4);

b) nie zawierały postanowień określających czas reakcji wykonawcy umowy na zgłoszenie o wyłapanie zwierzęcia.

(akta kontroli str. 45-46, 128-147)

Według Burmistrza:

a) nieujęcie w umowach wszystkich zagadnień, o których mowa w § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wyłapywania bezdomnych zwierząt było wynikiem przeoczenia.

b) niezawarcie regulacji dotyczących czasu reakcji wynikało z braku zastrzeżeń do dotychczasowych działań wykonawcy w tym zakresie.

(akta kontroli str. 198, 202)

5. W dniu 11 kwietnia 2019 r. Burmistrz udzielił Madolin Group spółka z o.o. zamówienia na kompleksową usługę opieki nad bezdomnymi zwierzętami z terenu gminy (m.in. przyjmowanie i utrzymywanie w odpowiednich warunkach w schronisku),

⁴⁰ Podmiot prowadzący schronisko: do końca kwietnia 2019 r. Zenon J. Od 1 maja 2019 r. Madolin (...) spółka z o.o. Od 4 maja 2023 r. Schronisko M. spółka z o.o. oraz Przychodnia dla zwierząt.

⁴¹ Umowa nr: 7/2019 z 23 stycznia 2019 r.; 17/2020 z 30 stycznia 2020 r.; 57/2020 z 31 grudnia 2020; 12/2020 z 4 stycznia 2020 r.; 2/2023 z 2 stycznia 2023 r.; 2/2024 z 2 stycznia 2024 r.

zawierając umowę nr 30/2019. Wybór wykonawcy nie był poprzedzony zastosowaniem procedury ustawy Pzp, co stanowiło naruszenie art. 7 ust. 3 Pzp, gmina nie dokonała również ustalenia szacunkowej wartości zamówienia. Zgodnie z art. 32 ust. 1 Pzp podstawą ustalenia wartości zamówienia jest całkowite szacunkowe wynagrodzenie wykonawcy, bez podatku od towarów i usług, ustalone przez zamawiającego z należytą starannością.

Umowa wyceniała poszczególne usługi bez zastrzeżenia górnej kwoty wynagrodzenia. Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia na podstawie ww. umowy wyniosła 214,6 tys. zł brutto (176,3 tys. zł netto – 40,9 tys. euro).

(akta kontroli str. 51-53, 95-96, 148-152)

Burmistrz, wyjaśniając przyczyny wyboru wykonawcy z pominięciem ustawy Pzp stwierdził: *brak jest możliwości pełnego oszacowania ilości zdarzeń związanych z realizacją zadań na rzecz bezdomnych zwierząt. W 2019 roku wystąpiła dodatkowa konieczność zmiany lokalizacji schroniska, a deficyt jednostek zajmujących się opieką powodował konieczność zawarcia umowy na trzy lata (warunek współpracy i przyjęcia zwierząt). Zakres finansowy do szacowania na dany okres był planowany na podstawie ostatniego roku pod względem finansowania i tak w 2018 roku wydatkowano na ten cel kwotę 7 756,00 zł netto, a przy szacowaniu na trzy lata wynosi łącznie 23 268,15 zł netto. Co mieści się w zakresie niestosowania ustawy o zamówieniach publicznych. Niestety brak jest możliwości przewidzenia znacznego zwiększenia ilości zwierząt bezdomnych objętych opieką gminy, a która to przesłanka wystąpiła w kolejnych latach poprzez wzrost w stosunku do lat ubiegłych, co spowodowało przekroczenie w stosunku do kwoty bazowej ustawy Prawo Zamówień Publicznych.*

(akta kontroli str. 199, 203)

6. Burmistrz nie ustalił mierników realizacji zadań określonych w Programach (na poziomie produktów i rezultatów), o których mowa w Komunikacie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁴². Zgodnie z art. 68 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 2, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴³ kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, ochrony zasobów.

(akta kontroli str. 67-84)

Odnosząc się do przyczyn nieustalenia mierników, Burmistrz wyjaśnił: *Żaden z programów nie zawierał mierników realizacji, co nie jest obligatoryjnie określone w art. 11a ustawy o ochronie zwierząt, a dodatkowo ze względu na specyfikę realizacji samego zadania i różnic w ilości zwierząt bezdomnych wynikają trudności z ustaleniem przedmiotowych mierników. Jednocześnie rozważa się wprowadzenie minimalnego miernika możliwego dla określenia dla ilości kastracji i sterylizacji bezdomnych kotów.*

(akta kontroli str. 198, 202)

⁴² Dz. Urz. MF z 2009 r., Nr 15, poz. 84.

⁴³ Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

7. Raporty o stanie Gminy⁴⁴ za 2019 r., 2020 r., 2021 r., 2022 r. nie zawierały informacji (np. danych ilościowych, ani finansowych) o stanie realizacji Programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. W raportach zawarto jedynie informację o przyjęciu, w roku raportowanym, Programu. Zgodnie z art. 28aa ust. 2 usg raport obejmuje podsumowanie działalności wójta (burmistrza, prezydenta) w roku poprzednim, w szczególności realizację programów.

(akta kontroli str. 18-21, 267-278)

Burmistrz wyjaśnił: (...) przedłożone informacje w *Raporcie o stanie Gminy Rzepin w rozdziale „Realizacja polityki, programów, strategii oraz uchwał Rady Miejskiej w Rzepinie”* zawierają informacje w jakim celu został podjęty program oraz informacje o obowiązku opiniowania projektu z określonymi instytucjami i organizacjami. W niniejszym rozdziale zamieszczone jest zestawienie tabelaryczne uchwał z wyszczególnieniem numeru sesji Rady Miejskiej w Rzepinie, na której została podjęta uchwała, numeru uchwały, daty podjęcia, tytułu uchwały, komu powierzono wykonanie, przez kogo został przygotowany projekt oraz stan realizacji z krótką informacją czy uchwała została zrealizowana lub nie została zrealizowana.(...) Faktem jest, że w *Raporcie o stanie Gminy Rzepin* nie zostały zawarte szczegółowe dane dotyczące ilości odłowionych zwierząt, wykonanych sterylizacji, zakresu dokarmiania wolnożyjących kotów oraz poniesionych ostatecznie środków finansowych na ten cel. Należy mieć jednak na uwadze, że ustawodawca zgodnie z art. 28aa ust 5 i 6 przewidział debatę na przedłożonym przez Burmistrza raporcie. Raport o stanie Gminy Rzepin wraz z informacją Przewodniczącego Rady Miejskiej w Rzepinie dot. przedstawienia przez Burmistrza Rzepina raportu o stanie gminy oraz zasad zgłaszania się mieszkańców do udziału w debacie nad raportem i zgłoszeniem do udziału w debacie publikowany jest w *Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Rzepin*. Raport prezentowany i omawiany jest na sesji absolutoryjnej, w której biorą udział: Burmistrz, Skarbnik Gminy, Sekretarz Gminy, kierownicy poszczególnych referatów oraz pracownicy Urzędu Miejskiego w Rzepinie, kierownicy jednostek organizacyjnych i przedstawiciele spółek komunalnych. W przypadku pojawienia się jakichkolwiek pytań w debacie nad raportem Burmistrz samodzielnie lub przy pomocy pracowników udzieli odpowiedzi lub doprecyzuje niezrozumiałe zapisy w raporcie. Zaznaczyć należy, że podczas debaty na raporcie do dnia udzielania niniejszych wyjaśnień mieszkańcy Gminy Rzepin nie zgłosili żadnych uwag i wątpliwości.

Ważną informacją jest również, że na tak zwanej sesji absolutoryjnej przedstawiane jest przez Burmistrza sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Rzepin, które zawiera wydatki budżetowe poniesione między innymi na realizację programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Rzepin. (...) Raporty o stanie Gminy Rzepin za lata 2019, 2020, 2021, 2022 nie zawierały szczegółowych informacji dot. programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Rzepin ponieważ wymienione powyższej dokumenty dostępne w *Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Rzepin* zawierają przedmiotowy zakres danych.

Dodał również, że zgodnie z art. 28 aa ust. 3 uog w Gminie nie została podjęta uchwała Rady Miejskiej w Rzepinie w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących raportu, wobec tego nie zostały jasno sprecyzowane ramy, co powinien zawierać raport o stanie gminy poza zapisami ustawowymi.

(akta kontroli str. 205-206, 208, 225)

⁴⁴ [BIP - Gmina Rzepin: Raport o stanie Gminy za 2019 rok](#), [BIP - Gmina Rzepin: Raport o stanie Gminy za 2020 rok](#), [BIP - Gmina Rzepin: Raport o stanie Gminy za 2021 rok](#), [BIP - Gmina Rzepin: Raport o stanie gminy za 2022r.](#)

Nieustanowienie w gminie szczegółowych wymogów dotyczących Raportu zdaniem NIK nie zwalnia Burmistrza z obowiązku zaprezentowania w choćby zwięzły sposób informacji o stanie realizacji Programu na podstawie art. 28aa ust. 2 uog, którego celem jest podsumowanie działań Burmistrza, a brak syntetycznej informacji w tym zakresie mógł utrudnić merytoryczne odniesienie się do niego przez mieszkańców gminy. Umieszczanie w Raporcie o stanie Gminy zwięzłej informacji o realizacji Programu jest tym bardziej zasadne, że w Urzędzie nie sporządzano pisemnych analiz podsumowujących działania Burmistrza w raportowanym zakresie.

OCENA CZĄSTKOWA

W gminie, w obowiązujących terminach uchwalono Programy, które zawierały wszystkie elementy wymagane przepisami prawa. Poza jednym przypadkiem, były one w obowiązujących terminach konsultowane z właściwymi podmiotami. Liczba bezdomnych zwierząt w gminie nie zmniejszała się (od kilku lat pozostawała na zbliżonym poziomie) dlatego zawarto w Programach plany: sterylizacji/kastracji, który obejmował koty wolno żyjące, posiadające właścicieli oraz znakowania zwierząt znajdujących się w schronisku. Zwierzęta z terenu gminy umieszczane były w schronisku prowadzonym przez podmiot, który posiadał zezwolenie na prowadzenie schroniska.

Nieprawidłowym działaniem, które mogło wpłynąć na właściwą opiekę nad zwierzętami bezdomnymi i ochronę przed bezdomnymi zwierzętami było: powierzenie przez gminę zadania wyłapywania zwierząt podmiotom, które nie posiadały właściwego zezwolenia na taką działalność; zawarcie z jednym z podmiotów umów na wyłapywanie, których zakres przedmiotowy nie regulował wszystkich elementów; niezaktualizowanie pięciu Programów (za lata 2019-2023) w zakresie wysokości środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz jednego z Programów w zakresie danych podmiotu prowadzącego schronisko oraz zawarcie niepełnej informacji o wszystkich podmiotach wyłapujących zwierzęta na terenie gminy, a także nieustanowienie mierników realizacji zadań ujętych w Programach. Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości nie miały bezpośredniego wpływu na prawidłowość sprawowanej opieki nad zwierzętami, dotyczyły bowiem udzielenia zamówienia bez zastosowania procedury Pzp oraz nieujęcia w Raportach o stanie Gminy skonkretyzowanych informacji, które określałyby stan realizacji uchwalonego Programu.

OBSZAR

2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzór nad wykonywaniem tych zadań

Opis stanu faktycznego

2.1–2.2 W gminie obowiązywał stały system wyłapywania zwierząt. Według kierownika referatu zgłoszenie o bezdomnych zwierzętach składane było przez mieszkańców gminy do Urzędu (najczęściej) lub podmiotów zajmujących się ich wyłapywaniem tj. u prowadzącego schronisko lub w Przychodni dla zwierząt. W przypadku zgłoszeń skierowanych do schroniska lub Przychodni dla zwierząt podmioty te informowały Urząd o zgłoszeniu. W przypadku zwierzęcia wyłapanego przez weterynarza z Przychodni zwierzę przekazywano niezwłocznie do schroniska.

(akta kontroli str. 104-127, 196)

W Urzędzie nie prowadzono zbiorczego rejestru zgłoszeń dotyczących wyłapanych zwierząt. Informacja o liczbie zwierząt wyłapanych w miesiącu była przekazywana do

Urzędu wraz z miesięcznym rozliczeniem. Burmistrz wyjaśnił, że: *ze względu na małą ilość wyłapań nie stwarzało to problemu z kontrolą w systemie rozliczenia miesięcznego przykładowo wynosząca średnio jedna interwencja na miesiąc, na przełomie roku kilkanaście interwencji, również ustalenia czasu reakcji na zgłoszenie o wyłapaniu. Przekładana dokumentacja rozliczeniowa była poddawana kontroli formalnej i merytorycznej.* Burmistrza dodał, że taki rejestr zostanie założony.

(akta kontroli str. 199, 203, 245-248)

Badanie dokumentacji rozliczeniowej przedkładanej przez wykonawców w ramach rozliczenia umów zawartych ze schroniskiem oraz z Przychodnią dla zwierząt z 11 wybranych okresów rozliczeniowych (punkt 2.8 wystąpienia pokontrolnego) wykazało, że w każdym przypadku dokumentacja rozliczeniowa poddana została kontroli formalnej i merytorycznej.

(akta kontroli str. 57)

Analiza postępowania w przypadku 20 zwierząt⁴⁵, które znajdowały się w schronisku⁴⁶, w tym 19 wyłapanych i jednego urodzonego w schronisku, wykazała m.in., że:

- w każdym z 19 przypadków, w którym zwierzę zostało wyłapane, sporządzono dokument ze zdarzenia pn. opis akcji, w którym m.in. w którym m.in. wskazano miejsce zdarzenia, czas trwania akcji, liczbę przejechanych kilometrów, osoby uczestniczące w akcji. Dokument ten przekazywany był do Urzędu wraz z miesięcznym rozliczeniem;
- w siedmiu przypadkach odłowienie przeprowadził weterynarz z Przychodni dla zwierząt, w pozostałych 12 przedstawiciele schroniska;
- w celu odnalezienia właściciela informacja o wyłapanym zwierzęciu umieszczana była w mediach społecznościowych Urzędu;
- w 18 przypadkach zwierzę zostało oznakowane. W dwóch przypadkach wyłapano zwierzę już oznakowane;
- w 14 przypadkach zwierzę poddano zabiegowi sterylizacji/kastracji. W pozostałych sześciu przypadkach, ze względu na młody wiek (4 przypadki⁴⁷) przeciwwskazania neurologiczne (jeden) odstąpiono od przeprowadzenia zabiegu. W jednym przypadku zwierzę było już wysterylizowane;
- w 15 analizowanych przypadkach (75%) zwierzę zostało adoptowane.

(akta kontroli str. 55-62)

W okresie objętym kontrolą do Komendy Powiatowej Policji w Słubicach wpłynęły trzy zawiadomienia o złym traktowaniu zwierząt na terenie gminy Rzepin. W ich efekcie w jednym przypadku odmówiono wszczęcia dochodzenia, w drugim umorzono dochodzenie. W obu przypadkach ze względu na brak znamion przestępstwa. Jedno dochodzenie umorzono wobec niewykrycia sprawcy.

(akta kontroli str. 242-244)

W latach 2019-2023 Burmistrz nie wydawał decyzji dotyczących zwierząt domowych (psów i kotów) czasowo odebranych właścicielowi lub opiekunowi w trybie art. 7 uoz.

(akta kontroli str. 280)

⁴⁶ Na podstawie ewidencji zwierząt, które znajdowały się w schronisku prowadzonej w Urzędzie.

⁴⁷ W trzech przypadkach dotyczy odłowionych szczeniaków, w jednym szczeniak urodzony w schronisku pochodził od odłowionej ciężarnej suki.

Burmistrz wskazał, że w Gminie Rzepin występuje problem związany z ustaleniem właścicieli/opiekunów zwierząt, czy wyłapane zwierzę jest zwierzęciem bezdomnym gdyż nie istnieje możliwość ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką zwierzę dotąd pozostawało czego powodem jest fakt, że podrzycone zwierzęta nie posiadają trwałego oznakowania zwierzęcia, a odnalezienie właściciela oraz ewentualne egzekwowanie odpowiedzialności właściciela zwierzęcia jest istotnie utrudnione. Dodatkowo informuje się, że zamieszczanie informacji na mediach społecznościowych nie przynoszą rezultatów w szukaniu właścicieli/opiekunów zwierząt.

(akta kontroli str. 279)

2.3. Zwierzęta wyłapane z terenu gminy były umieszczane wyłącznie w schronisku. Nie wykorzystywano innych form opieki m.in. przytulisk, domów tymczasowych.

(akta kontroli str. 67-84)

2.4. W ramach opieki nad kotami wolno żyjącymi współpracowano ze społecznymi podmiotami zajmującymi się dokarmianiem kotów, finansowano ich sterylizację/kastrację. W okresie objętym kontrolą do/sfinansowano 110 zabiegów kastracji/sterylizacji kotów wolno żyjących.

Łączna kwota wydatków w okresie objętym kontrolą na koty wolno żyjące wyniosła: 17,6 tys. zł, w tym na:

- dokarmianie wydatkowano 1,1 tys. zł, co stanowiło 10% łącznej kwoty zaplanowanej w Programach (11,3 tys. zł). Według Burmistrza: *Dokarmianie prowadzone jest systematycznie, a na żądanie wolontariuszy (mieszkańców) wydawany jest pokarm w okresach określonych w programie. Jednocześnie informuje się, że małe wykorzystanie związane jest z małą ilością wolontariuszy chcących się zająć dokarmianiem*
- sfinansowanie zabiegu kastracji/sterylizacji 16,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 33, 35-36, 103, 198)

Gmina nie monitorowała miejsc bytowania kotów wolno żyjących (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 199, 203)

2.5. Zgodnie z założeniami zawartymi w Programach, działaniami w zakresie usypiania ślepych miotów oraz świadczeniem całodobowych usług weterynaryjnych w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt zajmowały się dwa podmioty: podmiot prowadzący schronisko oraz Przychodnia dla zwierząt.

W tym zakresie ustalono, że w okresie objętym kontrolą: wykonano łącznie dwa zabiegi usypiania ślepych miotów⁴⁸. Wszystkie zostały zrealizowane przez Przychodnię dla zwierząt. Zapewniono opiekę weterynaryjną w przypadku 34 zdarzeń drogowych, w których wymagana była usługa weterynaryjna.

(akta kontroli str. 35, 104-127, 199, 203)

2.6. W Programach przewidziano plan znakowania zwierząt właścicielskich (w 2019 r.), plan sterylizacji/kastracji, zwierząt właścicielskich mieszkańców gminy z 50% dofinansowaniem do kosztów zabiegu (2019-2024)⁴⁹ oraz kotów wolno żyjących (w latach 2021-2024). W okresie objętym kontrolą przeprowadzono łącznie 136 zabiegów kastracji/sterylizacji, w tym: 110 kotów wolno żyjących i 26 kotów właścicielskich. W 2019 r. nie wpłynął do Urzędu żaden wniosek o wydanie

⁴⁸ Zabieg dotyczył kotów wolno żyjących.

⁴⁹ Programy na lata 2019-2023 stanowiły, że Gmina dopuszcza możliwość dofinansowania w 50% pokrywania kosztów sterylizacji albo kastracji zwierząt na terenie Gminy Rzepin posiadających właścicieli.

skierowania na oznakowanie zwierzęcia. Ponadto przeprowadzono 40 znakowań zwierząt bezdomnych (wszystkie przeprowadzone w schronisku w ramach umowy).

(akta kontroli str. 35, 37)

Badanie ośmiu wniosków (złożonych do Urzędu przez osoby fizyczne) dotyczących sfinansowania/dofinansowania sterylizacji/kastracji 17 kotów, w zakresie prawidłowości postępowania Urzędu w ramach ustalonego w Programach planu kastracji/sterylizacji, wykazało m.in., że:

- jeden wniosek dotyczył zwierzęcia właścicielskiego (50% dofinansowania), siedem kotów wolno żyjących (100% finansowania);
- w każdym przypadku liczba zwierząt wobec których wnioskowano o przeprowadzenie zabiegu (17) odpowiadała liczbie zwierząt, której dotyczyła zgoda Urzędu;
- zgodnie z założeniami Programu (§ 5 ust. 4⁵⁰) zgoda i dofinansowanie zabiegów (50%) dotyczyła zwierząt mieszkańca Gminy, a w przypadku zgody na sfinansowanie zabiegu zwierząt bezdomnych (§ 5 ust. 5⁵¹);
- w przypadku dwóch wniosków mimo zgody Urzędu na sfinansowanie zabiegu sterylizacji, koszt zabiegów został dofinansowany w wysokości 50% (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 38-44)

Burmistrz odnosząc się do ewentualnych planów w gminie, które objęłyby również znakowanie zwierząt właścicielskich wyjaśnił: (...) *że przewiduje się rozszerzenie znakowania zwierząt właścicielskich, z zastrzeżeniem, że winno to również wynikać ze zmian legislacyjnych o obowiązkowym znakowaniu, a w danym przypadku koszty poniesione przez Gminę miałyby faktyczny wpływ na ograniczenie bezdomności.*

(akta kontroli str. 199, 204)

2.7. Urząd nie prowadził działalności edukacyjnej dotyczącej zapobiegania bezdomności zwierząt (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*). Prowadzona działalność informacyjna opierała się na apelu zachęcającym do adopcji zwierząt, linku zamieszczonym na stronie Urzędu przekierowującym na stronę schroniska dla zwierząt⁵², na której zawarto krótką charakterystykę zwierząt oraz informacjach zamieszczanych w mediach społecznościowych dotyczących wyłapanych zwierząt.

(akta kontroli str. 89-91, 199, 204, 209, 212, 225-226)

W trakcie kontroli NIK, strona internetowa Urzędu została uzupełniona o informacje dotyczące m.in. realizacji na terenie gminy Programu, w tym: informacje dotyczące dofinansowania sterylizacji/kastracji zwierząt właścicielskich, możliwości dokonywania do Urzędu zgłoszeń w zakresie zwierząt zagubionych, padłych potraconych oraz informacje dotyczące nawiązania współpracy z podmiotami społecznymi zajmującymi się dokarmianiem kotów wolno żyjących.

(akta kontroli str. 92-93)

2.8. Na realizację zadań związanych z opieką nad zwierzętami gmina wydatkowała w latach 2019-2024 (I kwartał) łącznie 509,82 tys. zł, w tym w poszczególnych latach: 78,3 tys. zł, 74,7 tys. zł, 82,5 tys. zł, 102,9 tys. zł, 144,7 tys. zł, 26,7 tys. zł, z czego dominującą część stanowiły wydatki związane ze sfinansowaniem: pobytu zwierząt

⁵⁰ Zgodnie z § 5 ust. 4 Programu na 2023 r. – Gmina dopuszcza możliwość dofinansowania 50% kosztów sterylizacji albo kastracji zwierząt posiadających właścicieli na terenie Gminy Rzepin.

⁵¹ Zgodnie z § 5 ust. 5 Programu na 2023 r. – Gmina dopuszcza możliwość w ramach posiadanych środków finansowych dokonywanie sterylizacji albo kastracji kotów bezdomnych przez przychodnię lub lekarza weterynarii z którym gmina zawarła stosowną umowę.

⁵² <http://schronisko.mlodolino.pl/schronisko-zwierzeta/gmina-rzepin>

w schroniskach łącznie: 417,9 tys. zł (81,97%)⁵³ oraz opieką weterynaryjną łącznie: 64,7 tys. zł (12,68%)⁵⁴. Pozostałe wydatki dotyczyły:

- znakowania/kastracji i sterylizacji zwierząt, łącznie 19,1 tys. zł (3,75%);
- opieki nad kotami wolno żyjącymi, łącznie: 1,1 tys. zł (0,22%);
- utylizacji padłych zwierząt, łącznie: 6,7 tys. zł (1,31%).

(akta kontroli str. 33)

Analiza postanowień dziewięciu umów (wymienionych w punkcie 1.6 *wystąpienia pokontrolnego*) w zakresie sposobu określania wynagrodzenia, wykazała, że większość z nich wyceniała poszczególne usługi zastrzegając, że łączna kwota wynagrodzenia nie może przekroczyć ustalonej w umowie wartości, tj.:

- umowy zawarte: ze schroniskiem na kwotę: 107,9 tys. zł⁵⁵ i 145,6 tys. zł⁵⁶;
- z Przychodnią dla zwierząt na kwotę: 14 tys. zł (pięć umów)⁵⁷ i 22 tys. zł (jedna umowa)⁵⁸.

Jedna z umów zawarta ze schroniskiem wyceniała poszczególne usługi bez zastrzeżenia górnej kwoty wynagrodzenia⁵⁹.

(akta kontroli str. 45-46, 128-162)

W przypadku trzech umów zawartych z Przychodnią dla zwierząt wynagrodzenie nie przekroczyło kwoty umówionej i wyniosło: 12,2 tys. zł (umowa z 23 stycznia 2019 r.), 13,5 tys. zł (umowa z 30 stycznia 2020 r.), 4,7 tys. zł (umowa z 2 stycznia 2024 r.).

Z kolei wypłacone wynagrodzenie z tytułu realizacji trzech umów zawartych z Przychodnią dla zwierząt przekroczyło umówioną kwotę 14 tys. zł, o:

- 3,4 tys. zł - w ramach umowy nr 57/2020 z 31 grudnia 2020 r.⁶⁰;
- 4,4 tys. zł – w ramach umowy nr 12/2022 4 stycznia 2022 r.⁶¹;
- 10,6 tys. zł – w ramach umowy nr 2/2023 2 stycznia 2023 r.⁶².

Limitu tego nie zmieniono, podczas gdy zgodnie z postanowieniami umów, zmiany umowy powinny być dokonywane pisemnie pod rygorem nieważności - więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 94, 98, 135-144)

Analiza dokumentacji rozliczeniowej przedkładanej przez wykonawców w ramach rozliczenia umów zawartych ze schroniskiem oraz z Przychodnią dla zwierząt z 11 wybranych okresów rozliczeniowych, wykazała, że podstawą wypłaty wynagrodzenia zgodnie z postanowieniami umowy była przedłożona przez wykonawcę faktura VAT, przy czym przy rozliczeniach:

⁵³ Odpowiednio: 66,08 tys. zł, 61,16 tys. zł, 65,07 tys. zł, 83,78 tys. zł, 119,82 tys. zł, 22,0 tys. zł

⁵⁴ Odpowiednio: 9,51 tys. zł, 11,87 tys. zł, 11,66 tys. zł, 10,99 tys. zł, 18,63 tys. zł, 2,01 tys. zł.

⁵⁵ Z 28 czerwca 2022 r. Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła: 74,6 tys. zł.

⁵⁶ Z 4 maja 2023 r. Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia (według stanu na luty 2024 r.) wyniosła: 118,6

⁵⁷ Z: 30 stycznia 2020 r., 31 grudnia 2020 r., 4 stycznia 2022 r., 2 stycznia 2023 r., 2 stycznia 2024 r.

⁵⁸ Z 23 stycznia 2019 r.

⁵⁹ Umowa z 11 kwietnia 2019 r. Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła: 214,6 tys. zł.

⁶⁰ Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła 17,39 tys. zł.

⁶¹ Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła 18,39 tys. zł.

⁶² Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła 24,6 tys. zł.

- ze schroniskiem - do każdej z nich wykonawca załączał dodatkowe dokumenty: w każdym przypadku specyfikacje, w której m.in. wskazywano datę przyjęcia zwierzęcia do schroniska, informacje dotyczące wykonanych zabiegów, szczepień oraz w zależności od zdarzeń, które potwierdzały - inną dokumentację (np. umowę adopcyjną). W dokumentacji tej posługiwano się imieniem zwierzęcia, nie stosowano oznaczenia czipem;
- z Przychodnią dla zwierząt - w opisie faktury wskazywano, jakie usługi weterynaryjne wykonano. Do żadnego z sześciu objętego analizą rozliczenia nie sporządzono w Urzędzie protokołu potwierdzającego wykonanie usługi, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 3 umów zawartych z Przychodnią dla zwierząt, (więcej w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*)

(akta kontroli str. 54, 57-62, 128-147)

Z przedkładanej przez podmiot prowadzący schronisko dokumentacji rozliczeniowej wynikała liczba zwierząt znajdujących się w schronisku oraz daty: ich przyjęcia, przeprowadzenia zabiegów i ich rodzaj, szczepień, oraz opuszczenia schroniska.

(akta kontroli str. 57-62)

W okresie objętym kontrolą⁶³ Urząd przeprowadził dwie kontrole (w 2019 r.⁶⁴ i 2022 r.⁶⁵) prawidłowości realizacji zawartych umów. Obie na miejscu, u podmiotu prowadzącego schronisko. Jej zakres obejmował kontrolę dokumentów oraz dobrostan zwierząt. W ich wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 53)

Nie przeprowadzono kontroli w: Przychodni dla zwierząt, mimo że jedna z sześciu zawartych umów taką możliwość przewidywała (umowa nr 57/2020) oraz schronisko dla zwierząt mimo zobowiązania się przez Urząd w umowie⁶⁶ do jej przeprowadzenia do dnia 1 czerwca 2023 r.

Odnosząc się do braku kontroli w Przychodni dla zwierząt Burmistrz wyjaśnił, że: *w związku z częstymi wizytami w lecznicy związanymi z wykonywaniem zadań, nie stwierdzano zaniechań, w związku z tym nie było konieczności dokonywania dodatkowych kontroli. Wobec nieprzeprowadzenia zaplanowanej w umowie z podmiotem prowadzącym schronisko, kontroli stwierdził: Gmina nie przeprowadziła kontroli, co wynikało z konieczności wykorzystywania czasu na inne zadania wykonywane w referacie, a dodatkowo już prowadzone kontrole nie wykazywały nieprawidłowości oraz bazując na informacjach z instytucji zajmujących się ochroną zwierząt o nienagannym utrzymaniu schroniska stwierdzono o braku konieczności dokonywania dodatkowych kontroli.*

(akta kontroli str. 135-138, 158-162, 200, 204)

W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły skargi, wnioski oraz nie składano interpelacji w zakresie bezdomności zwierząt. Burmistrz nie posiadał informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych przez inne podmioty u prowadzącego schronisko oraz w Przychodni dla zwierząt.

(akta kontroli str. 87, 227-229)

2.9. W okresie objętym kontrolą⁶⁷:

⁶³ Według stanu na dzień 31 marca 2024 r.

⁶⁴ W ramach umowy nr 30/2019 r. z 11 kwietnia 2019 r.

⁶⁵ W ramach umowy nr 38/2022 z 28 czerwca 2022 r.

⁶⁶ Nr 42/2023 z dnia 4 maja 2023 r.

⁶⁷ Porównaniem objęto pełne okresy roczne, według stanu na koniec przywołanego roku.

- liczba bezdomnych zwierząt w gminie przebywających w schronisku na koniec roku wzrosła z siedmiu w 2019 r. do 15 w 2023 r. (wzrost o 114,3%). W pozostałych okresach objętych kontrolą pozostawała na zbliżonym poziomie (około kilkunastu – więcej w punkcie 1.1. *wystąpienia pokontrolnego*);
- wysokość rocznych wydatków na wykonanie zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami zwiększyła się z 78,3 tys. zł⁶⁸ do 144,7 tys. zł⁶⁹ (wzrost 84,9%), z czego na pobyt zwierząt w schronisku kwota ta wzrosła z 66,1 tys. zł do 119,8 tys. zł (wzrost 81,2%); poza rokiem 2020, w którym nastąpił spadek wydatków o 4,5%, wydatki zwiększały się. Największy ich procentowy wzrost⁷⁰ nastąpił w 2023 r. wynosząc 40,6%. W pozostałych latach wyniosły: 10,3% w 2021 r., 24,8% w 2022 r. Według Burmistrza: *głównym czynnikiem wzrostu wydatków był wzrost cen w stosunku do lat poprzednich*⁷¹.
- liczba adopcji wahała się między sześcioma a dziewięcioma rocznie⁷².

(akta kontroli str. 33-34, 200, 204)

Według Burmistrza: *Zwiększenie finansowania wynikało ze zwiększających się kosztów utrzymania bezdomnych zwierząt w schroniskach, które to koszty niestety nie mają wpływu na zmniejszenie populacji bezdomnych zwierząt w gminie. Dla zmniejszenia bezdomności planuje się zwiększenie edukacji w sprawie utrzymania zwierząt i odpowiedzialności właścicieli oraz rozważa się uruchomienie dopłaty do znakowania zwierząt właścicielskich. Jednocześnie informuje się, że tutaj Urząd nie ma wpływu na ograniczenie zwierząt podrzucanych z poza obrębu Gminy Rzepin.*

(akta kontroli str. 197, 201)

2.10 Do trudności/problemów związanych z realizacją działań w zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt oraz opieki nad bezdomnymi zwierzętami Burmistrz zaliczył: niską świadomość społeczną, brak odpowiednich narzędzi do egzekwowania odpowiedzialności od właścicieli zwierząt, którzy nie kontrolują rozrodu zwierząt, co prowadzi do rozrostu danej populacji; *brak schronisk wykazujących chęć współpracy w zakresie realizacji Programu. Na dzień dzisiejszy Gmina dysponuje możliwością lokalizacji zwierząt w jednym schronisku, które zgłosiło akces realizacji powierzonych zadań, niestety brak odpowiedzi innych schronisk. (...). Następnym problemem związanym z ograniczeniem bezdomności zwierząt jest mało restrykcyjna legislacja prawna w stosunku do obowiązkowego znakowania zwierząt i brak kar za brak znakowania. Dodatkowym aspektem wpływającym na możliwość pełnej realizacji programu jest wzrost kosztów na prowadzenie schronisk, co wynika również z ponoszenia ich standardu.*

(akta kontroli str. 208-209, 225, 211-212)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Działania Burmistrza związane z realizacją niektórych zadań zawartych w Programach obowiązujących w latach 2019-2023 były niewystarczające, bowiem:

a) nie monitorowano, zgodnie z § 3 ust. 2 Programów, miejsc bytowania kotów wolno żyjących;

⁶⁸ Według stanu na koniec 2019 r.

⁶⁹ Według stanu

⁷⁰ W stosunku do roku poprzedniego objętego kontrolą.

⁷¹ Wskaźnik inflacji wyniósł w 2019 r. - 102,3%, w 2020 r. -103,4%, w 2021 r. - 105,1%, w 2022 r. - 114,4%, w 2023 r. - 111,4%.

⁷² W: 2019 r. – osiem; 2020 r. – siedem; 2021 r. – sześć, 2022 r. – dziewięć; 2023 r. – siedem; I kwartał 2024 r. – jedno zwierzę.

b) nie prowadzono działalności edukacyjnej pomimo takiego obowiązku sformułowanego w § 13 Programów.

(akta kontroli str. 33, 104-127, 197-204, 209, 212)

Wskazując przyczyny niemonitorowania miejsc bytowania kotów wolno żyjących, Burmistrz powołał się na duży zakres zadań realizowanych w Urzędzie. Zadeklarował jednocześnie (...) że *za pośrednictwem wolontariuszy będą podjęte próby określenia przedmiotowej populacji.*

Odnosząc się do wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że projekt Programów był sporządzany przez Burmistrza, zatem dodatkowe zadania ujęte w Programach powinny być adekwatne do możliwości Urzędu.

(akta kontroli str. 197-204)

Według Burmistrza przyczyną nieprzeprowadzania działań edukacyjnych był: (...) brak dokładnej weryfikacji zadań do realizacji Programu.

(akta kontroli str. 198-199, 202, 204)

W trakcie kontroli NIK, zapoczątkowano działania edukacyjno-informacyjne poprzez umieszczenie na stronie internetowej Urzędu m.in. informacji zachęcających do adopcji zwierząt, do podjęcia współpracy z Urzędem w zakresie dokarmiania kotów wolno żyjących oraz możliwości skorzystania z planu sterylizacji/kastracji.

(akta kontroli str. 92-93)

2. Nadzór Burmistrza nad realizacją planu kastracji i sterylizacji zwierząt na terenie Gminy był niewystarczający. W dwóch przypadkach, spośród ośmiu objętych badaniem, mimo zgody Urzędu⁷³, na pełne sfinansowanie zabiegu sterylizacji ośmiu kotek, koszt zabiegu został dofinansowany w wysokości 50% kosztów, tj. w wysokości jak dla zwierząt właścicielskich⁷⁴, co stanowiło naruszenie § 5 ust. 5 Programu na 2023 r.

(akta kontroli str. 38-44)

Według Burmistrza przyczyną zmiany wysokości finansowania sterylizacji była (...) *zła weryfikacja wykonanych zabiegów (zgodnie z fakturą) z wydanymi zezwoleniami na kastrację /sterylizację; wystąpiła niezgodność w rozliczeniu, gdzie zakres zabiegów winien zostać rozliczony w 100% przez gminę.* Burmistrz dodał, że: *wprowadzono bezpośrednie przesyłanie zezwoleń do lecznicy, czego skutkiem będzie uniknięcie podobnych zdarzeń.*

(akta kontroli str. 199, 203)

3. Wysokość wypłaconego wynagrodzenia w przypadku trzech umów zawartych z Przychodnią dla zwierząt w kolejnych latach przekroczyła określony w tych umowach limit w wysokości 14 tys. zł, o:

- 3,4 tys. zł w 2021 r. - w ramach umowy nr 57/2020⁷⁵;
- 4,4 tys. zł w 2022 r. - w ramach umowy nr 12/2022⁷⁶;
- 10,6 tys. zł w 2022 r. - w ramach umowy nr 2/2023⁷⁷,

co stanowiło naruszenie § 4 ust. 4 (nr 57/2020) i § 3 ust. 4 (nr 12/2022 i 2/2023) ww. umów, stanowiących, że wartość nominalna umowy nie może przekroczyć 14 tys. zł

⁷³Zgoda wyrażona w piśmie z: 16 stycznia 2023 r., nr RGKŚI.6140.2.2023.JS. oraz 17 stycznia 2023 r., nr RGKŚI.6140.3.2023.JS.

⁷⁴ W wysokości stosowanej dla zwierząt właścicielskich.

⁷⁵ Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła 17,4 tys. zł.

⁷⁶ Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła 18,4 tys. zł.

⁷⁷ Łączna wysokość wypłaconego wynagrodzenia wyniosła 24,6 tys. zł.

brutto oraz § 9 (nr 57/2020) i § 6 (nr 12/2022 i 2/2023) stanowiących, że wszelkie zmiany niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

(akta kontroli str. 94, 98, 135-144)

Burmistrz jako przyczynę przekroczenia kwot wynikających z zawartych umów wskazał przeoczenie. Dodał: (...) *brak jest możliwości pełnego oszacowania ilości prac związanych z realizacją zadań na rzecz bezdomnych zwierząt. Uwzględnione zapisy umowy przewidywały planowane wykonanie. Jednocześnie stwierdza się, że zwiększenie wydatkowanych środków było uwzględnione w budżecie na poszczególne lata.*

(akta kontroli str. 198-199, 203)

4. Wypłata wynagrodzenia dla Przychodni dla zwierząt za wykonane usługi weterynaryjne, w łącznej wysokości 12,7 tys. zł na podstawie sześciu faktur⁷⁸ nastąpiła bez protokolarnego potwierdzenia wykonania usługi, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 3 umów zawartych z Przychodnią. Zgodnie z § 3 ust. 3 płatność za świadczone usługi miała być poprzedzona protokolarnym potwierdzeniem wykonania usługi w Urzędzie.

(akta kontroli str. 54, 57, 128-147)

Burmistrz wskazując przyczyny braku protokołów wyjaśnił: (...) *nie było sporządzonych protokołów, czego przyczyną był fakt, że zakres usług prowadzonych przez przychodnię po sprawdzeniu ilościowo wartościowym i zgodności z umową był potwierdzany na fakturze. W toku kontroli uwzględniono wprowadzenie protokołów odbioru usług.*

Kontrolującej przedłożono wzór takiego protokołu.

(akta kontroli str. 64-66, 199, 203-204)

Stwierdzone nieprawidłowości wskazują na niewystarczające mechanizmy kontroli operacji gospodarczych, zwłaszcza związanych z weryfikacją zasadności wynagrodzenia przedstawianego w fakturach przez prowadzącego schronisko i dokonującego wyłapywania bezdomnych zwierząt.

OCENA CZĄSTKOWA

Zagwarantowano wyłapanym na terenie gminy zwierzętom miejsce w schronisku, które było kontrolowane przez przedstawicieli gminy. Gromadzona w Urzędzie dokumentacja dotycząca bezdomnych zwierząt pozwalała ustalić ich los od momentu wyłapania do momentu opuszczenia schroniska. Urząd nie prowadził w okresie objętym kontrolą działalności edukacyjnej, która obok sterylizacji i kastracji oraz znakowania uznawana jest za najskuteczniejszą metodę zapobiegania bezdomności zwierząt. Zagwarantowano natomiast poziom finansowania, który pozwolił na realizację planu sterylizacji/kastracji, nie tylko tych znajdujących się w schronisku, ale również kotów wolno żyjących oraz zwierząt posiadających właścicieli. Jednak nadzór nad realizacją tego planu oraz innych usług weterynaryjnych był niewystarczający, nie sporządzano w jego ramach protokołów potwierdzających wykonanie usług, co mogło się przyczynić do zmniejszenia poziomu dofinansowania sterylizacji pięciu kotów wolno żyjących. Nie monitorowano stanu populacji kotów wolno żyjących. Pozostała stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła poniesienia wydatków w wysokości przewyższającej wcześniej zaciągnięte zobowiązania.

⁷⁸ Faktura nr: 14/2019, 25/2020, 30/2021, 22/2022, 29/2023, 37/2024, w ramach realizacji umów z: 23 stycznia 2019 r., 30 stycznia 2020 r., 31 grudnia 2020 r., 4 stycznia 2022 r., 2 stycznia 2023 r., 2 stycznia 2024 r.

Uwagi i wnioski

Wnioski	W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o: 1. Podjęcie działań w celu zapewnienia wylapywania zwierząt jedynie przez podmioty posiadające zezwolenie na prowadzenie takiej działalności. 2. Terminowe przekazywanie projektów Programu podmiotom go opiniującym. 3. Uwzględnienie w umowach na wylapywanie zwierząt zagadnień wymaganych przepisami prawa oraz określających czas reakcji na zgłoszenie o wylapanie zwierzęcia 4. Aktualizowanie Programów i zamieszczanie w nim pełnych informacji związanych z opieką nad zwierzętami bezdomnymi. 5. Inicjowanie i realizowanie działań edukacyjnych w zakresie opieki nad zwierzętami. 6. Monitorowanie miejsc bytowania kotów wolnożyjących. 7. Zawieranie w Raporcie o stanie Gminy podsumowania działań Burmistrza dotyczących realizacji Programu. 8. Przeprowadzanie prawidłowej i rzetelnej weryfikacji wykonanych usług weterynaryjnych. 9. Udzielanie zamówień publicznych z zachowaniem zasad określonych w Pzp. 10. Dokonywanie wypłaty wynagrodzenia w wysokościach nieprzekraczających limitów określonych w zawartych umowach. 11. Określanie w Programach mierników realizacji zadań.
Uwaga	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego. Zielona Góra, dnia 13 czerwca 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler

Anna Tronowicz
gł. specjalistka k.p.

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*

p.o. dyrektor

Andrzej Aleksandrowicz

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*